

Toplantı : 7

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1118

Yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/565,2/619; Cumhuriyet Senatosu 2/243)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 627)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 4903*

28 . 3 . 1968

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 27 . 3 . 1968 tarihli 64 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifi, doşyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeyle
Millet Meclisi Başkanı

*Not : Bu teklif 26 . 7 . 1967 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 27 . 3 . 1968 tarihli 64 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir.
(Millet Meclisi S. Sayısı : 627)*

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet Komisyonu
Esas No. : 2/243
Karar No. : 22*

29 . 3 . 1968

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 27 . 3 . 1968 tarihli 64 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun değiştirilmesine dair kanun teklifi, Millet Meclisi Başkanlığının 28 Mart 1968 tarihli ve 4903 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Komisyonumuzun 29 Mart 1968 tarihli Birleşiminde tetkik ve müzakere olundu.

I - Millet Meclisi metni, Anayasa Mahkemesinin 11 Mayıs 1967 tarihli ve esas 964/21 - karar 967/11 sayılı Kararı ile iptal edilen Yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 1 nci maddesine yeni fıkralar eklenerek Anayasaya uygunluğunun sağlanmasını; ve sözü edilen Kanunun bazı maddelerinde değişiklik yapılarak, uygulamanın daha düzenli bir hale getirilmesini öngörmektedir.

Filhakika, Yasama Meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki Kanunun Anayasa Mahkemesince iptal kararına konu olan 1 nci maddesi hükmü; Türkiye Büyük Millet Meclisinin dış münasebetlerdeki temsilinde, siyasi parti grubu mensubu olmayanlara isabet eden üyeliklerde Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi arasında bir bölüşmeyi gerekli gördüğü halde, siyasi parti grubuna mensubolanlar için böyle bir ayırımı gözetmemiş ve temsilde, Meclisler arasındaki dağılımı siyasi parti gruplarının takdirine terk etmiştir. Bunun neticesi olarak da, Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil edecek kurulun, Yasama Meclislerinden sadece birinin üyelerinden teşekkül etmesini imkân dâhiline sokmuştur ki, bu halin, Meclislerin birbirinden farklı ve müstakil hüviyetlerini açıkça teminat altına alan Anayasa hükümlerine uygun düşmediği bir vakıdır.

Bu Anayasaya aykırılığı ortadan kaldırıp, dış temsili meclislerin müstakil hüviyetlerine uygun hale getiren ve 378 sayılı Kanunun diğer bazı maddelerinde de, mevcut tatbikata sarahat verici ve düzenleyici değişiklikler yapılmasını öngören teklif, Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, geçici, 8 ve 9 ncu maddeleri, Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Aydın O. S. Sarıööllü	Sözcü Kastamonu A. N. Tuna	Tabii Üye S.O'Kan İmzada bulunamadı	Cumhurbaşkanınca S. Ü. Amil Artus
Diyarbakır S. Cizrelioğlu Toplantıda bulunamadı.	Hatay M. Deliveli	Konya S. Çumralı	Rize O. M. Agun
Sakarya M. Tıglı	Samsun R. Rendeci Toplantıda bulunamadı.	Sivas R. Öçten	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

Yasama meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanununun değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanuna 1 nci madde olarak aşağıdaki madde eklenmiştir :

Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve benzeri kurullar üyelikleri

Madde 1. — 21 Ocak 1953 tarihli ve 6022 sayılı Kanunla onaylanan 22 Mayıs 1951 tarihli Anlaşma ile değiştirilmiş 12 Aralık 1949 tarihli ve 5456 sayılı Kanunla onaylanan 5 Mayıs 1949 tarihli Avrupa Konseyi Statüsünün 25 nci ve 26 ncı maddeleri gereğince, Avrupa Konseyi Danışma Meclisine ve diğer milletlerarası anlaşmalar uyarınca kurulup bir milletlerarası hukuk tüzel kişisinin organı niteliğini taşıyan veya taşımayan ve yasama organları üyelerinden kurulan milletlerarası kurullara katılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, mensub oldukları siyasi partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu tarafından aday gösterilirler. Bu adaylar, Cumhuriyet Senatosu üyesi iseler Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun Milletvekili iseler Millet Meclisi Genel Kurulunun bilgisine ilgili Meclisin Başkanlığına sunulmakla seçilmiş sayılırlar.

Herbir siyasi parti grupuna ve siyasi parti grubu mensubu olmıyanlara düşen sayı, bunların - boş üyelikler hariç - Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı üye tamsayısı içindeki yüzde oranlarına göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı Başkanlık Divanıca tesbit edilir; siyasi parti gruplarının öncelik hakları her halde saklıdır. Bu sayı ve oranlara, siyasi parti grupları ve siyasi parti grubu mensubu olmıyanlar, ilânından itibaren üç gün içinde itiraz edebilirler. Bu itirazlar, aynı Divan tarafından kesin olarak karara bağlanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısında siyasi parti grubu mensubu olmıyan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine ayrılmış olan sayının Cumhuriyet Senatosu üeleriyle milletvekilleri arasında bölüşülmesi, Birleşik Toplantıda mevcut siyasi parti grubu

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

Yasama meclislerinin dış münasebetlerinin düzenlenmesi hakkındaki 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanununun değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

mensubu olmıyanlardan Cumhuriyet Senatosu üyesi olanların ve milletvekili olanların sayılarının ayrı ayrı Birleşik Toplantıdaki siyasi parti grubu mensubu olmıyanların toplamına nisbet edilmesiyle bulunacak yüzde oranlarının, bunlar için ayrılmış sayıya uygulanması suretiyle olur.

Siyasi parti grubu mensubu olmıyanların seçimi, mensubu oldukları Yasama Meclisinde, o Meclisin içtüzüğüne uygun olarak yapılır.

1 nci fıkrada söz konusu Avrupa Konseyi Danışma Meclisi ve diğer kurulların yedek üyelikleri için de, yukardaki fıkralar uyarınca seçim yapılır. Aynı siyasi parti grupuna mensup bir asıl üyenin yerini ancak aynı gruba mensup bir yedek üye ve siyasi parti grubu mensubu olmıyan bir asıl üyenin yerini de ancak aynı vasıftaki bir yedek üye alabilir; 6 ncı fıkra uyarınca yapılmış olan feragatler saklıdır.

Bir siyasi parti grubunun veya siyasi parti grubu mensubu olmıyanların kendilerine düşen asıl veya yedek üyeliklerden bir diğer siyasi parti grubu veya siyasi parti grubu mensubu olmıyan belli bir Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi lehine, seçim sonuçları kesinleşmeden önce feragat etmesi mümkündür.

Yukarıdaki fıkralar hükümlerine göre bir milletlerarası kurula seçilecek Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin yüzde otuzu Cumhuriyet Senatosu üyesi, yüzde yetmiş de milletvekili olur. Bu fıkra hükmü, asıl ve yedek üyelikler için ayrı ayrı uygulanır.

Hangi siyasi partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubunun ne kadar Cumhuriyet Senatosu üyesi ve ne kadar Milletvekili aday göstereceği, aday gösterme hakkına sahip siyasi parti gruplarının görüşü alındıktan sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı Başkanlık Divanıca tesbit edilir. Bu fıkranın uygulanmasında, belli bir asıl üyelik için yedek üyenin de asıl üyeyle aynı Yasama Meclisine mensubolması şart değildir. Ancak, yukardaki fıkranın son cümlesi hükmü saklıdır.

Aksine hüküm yoksa, bu madde gereğince yapılan seçimler her yıl yenilenir; boşalan yerler derhal doldurulur.

(Anayasa ve Adalet Kom. kabul ettiği metin)

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 2. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Milletlerarası Andlaşma ile kurulmamış birliklerde temsil

Madde 2. — Bir Milletlerarası Andlaşma ile kurulmamış olan ve milletlerarası hukuk tüzel kişiliği niteliği taşımayan Parlâmentolararası birliklerin toplantılarında T. B. M. Meclisini temsil edecek heyetler, 1 nci madde hükümleri uyarınca seçilir. Bu heyetler aynı zamanda, görev süresi boyunca ilgili Parlâmentolararası Birliğin T. B. M. Meclisindeki idari işlerini yürütürler. Heyet üyelerinin kendi aralarından üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu ile seçecekleri kimse o grupun başkanı sayılır.

MADDE 3. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin son fıkrası kaldırılmıştır.

MADDE 4. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Bir Parlâmentolararası birlik için grup tüzüğü yapılması gerekiyorsa, bu tüzük, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlık Divanlarınca, Hükümetin görüşü alındıktan sonra, aralarında anlaşarak ve - varsa - o Parlâmentolararası birliğin ananüsüne uygun olarak yapılır.

Dostluk gruplarının tüzükleri kendileri tarafından yapılır. Dostluk gruplarının yönetim kurullarında ve dış ülkelere gidecek temsilci heyetlerinde, değişik siyasi eğilim sahibi üyelerin adâletli bir şekilde yer almasını sağlıyacak hükümler, tüzüklerine konulur.

Parlâmentolararası birlik gruplarının ve dostluk gruplarının tüzüklerinde ve faaliyetlerinde uymaları gereken esaslar, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlık divanlarınca, Hükümetin görüşünü aldıktan sonra, aralarında anlaşmak suretiyle tesbit edilir.»

MADDE 5. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 5 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Heyet başkanlığı şahsan dâvet edilmiş olan Cumhuriyet Senatosu Başkanı veya Millet Mec-

(Anayasa ve Adalet Kom. kabul ettiği metin)

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisince kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisince kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

lisi Başkanı tarafından deruhde edilmişse, onun mensubolduğu siyasi parti grubu, kendisine düşen sayıdan bir eksik sayıda aday gösterir; eğer heyet başkanlığını deruhde eden yasama meclisinin başkanı hiçbir siyasi parti grupuna mensup değilse, siyasi parti grubu mensubu olmayanlara düşen sayı, heyet başkanının mensubolduğu yasama meclisi bakımından, bir aded azaltılır.

MADDE 6. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.:

Dil bilgisi

Madde 6. — 1 nci ve 2 nci maddeler gereğince yasama meclislerinden milletlerarası toplantılara katılacak olan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin Fransızca veya İngilizceyi veyahut gitmeleri bahis konusu olan toplantıda kullanılacak dillerden birini iyi bilmeleri gereklidir. Bu Türkiye Millet Meclisi üyelerinin 1 nci veya 2 nci madde gereğince isimlerinin ilgili yasama meclisine duyurulmasıyla seçimlerinin tamamlanabilmesi için, bu fıkrada yazılı dillerden birini iyi bildiklerini, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı başkanlığına yazı ile bildirmeleri gerekir. Bu yazılı bildirinin, iyi lisan bilgisine dair karineleri göstermesi lüzumludur.

3 ncü ve 5 nci maddelere göre yapılacak seçimler için, yukardaki fıkrada yazılı şart aranmaz.

1 nci ve 2 nci maddeler gereğince yapılacak seçimlerde siyasi parti gruplarına ayrılan yerler her halde saklıdır.

MADDE 7. — 16 Ocak 1964 tarihli ve 378 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin başlığı, «Heyet başkanlarının görevleri.» olarak değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE. — 2 nci maddede söz konusu Parlâmentolararası birliklerle ilgili olarak bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce yapılmış seçimler yenilenmez.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu kanunu yasama meclisleri yürütür.

(Anayasa ve Adalet Kom. kabul ettiği metin)

MADDE 6. — Millet Meclisince kabul edilen 6 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millet Meclisince kabul edilen 7 nci madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Millet Meclisince kabul edilen geçici madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Millet Meclisince kabul edilen 8 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Millet Meclisince kabul edilen 9 ncü madde aynen kabul edilmiştir.